

Sygn. akt IV U 1658/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Beata Kurowska
Protokolant:	sekr. sądowy Dominika Orzepowska

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2017 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy F. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania F. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 13 września 2016 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje F. K. (1) prawo do emerytury od dnia 10 sierpnia 2016 r.

SSO Beata Kurowska

Sygn. akt: IV U 1658/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z 13.09.2016 roku, znak: (...), odmówił wnioskodawcy F. K. (1) prawa do emerytury, ponieważ nie udokumentował co najmniej 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do emerytury po uprzednim zaliczeniu do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu służby wojskowej w Marynarce Wojennej na jednostkach pływających (...) jako montażysta okrętów nawodnych i podwodnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie. Wskazał, że zgodnie z będącym w aktach świadectwem pracy w warunkach szczególnych z 22.06.2016 roku pracodawca wskazał, że wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych od 01.07.1974r. do 24.07.1990 roku. Odnośnie służby wojskowej odbywanej przez skarżącego od 26.04.1978 roku do 15.04.1981 roku organ rentowy powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z

16.10.2013 roku, II UZP 6/13, wskazując, że okres zasadniczej służby wojskowej przypadający od stycznia 1975 roku do 31.08.1979 roku podlega uwzględnieniu do pracy w warunkach szczególnych, o ile wnioskodawca po zakończeniu służby został zatrudniony w tych samych warunkach co w chwili powołania do służby. W takim zakresie okres ten został uwzględniony skarżącemu do pracy w szczególnych warunkach tj. od 26.04.1978 roku do 31.08.1979 roku (także pismo k. 23 akt sprawy).

Sąd Okręgowy, ustalił co następuje.

W dniu 18.07.2016 roku wnioskodawca F. K. (1), ur. (...), ukończywszy wiek 60 lat ((...)) i nie będąc członkiem otwartego funduszu emerytalnego, złożył wniosek o emeryturę z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Do wniosku dołączył m.in. świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z 22.06.2016 roku wystawione przez (...) sp. z o.o. w K., z którego wynika, że skarżący w okresie od 1.07.1974 roku do 24.07.1990 roku był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy wykonując prace w warunkach szczególnych na stanowisku tokarza, w tym od 26.04.1978 roku do 15.04.1981 roku odbywał służbę wojskową, a od 25.07.1990 roku do 31.03.1991 roku przebywał na urlopie bezpłatnym.

Biorąc powyższe za podstawę organ rentowy zaskarżoną decyzją odmówił skarżącemu prawa do emerytury, ponieważ ubezpieczony na dzień 1.01.1999 roku nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie: 14 lat, 5 miesięcy i 9 dni. Zakład Ubezpieczeń Społecznych do stażu pracy w warunkach szczególnych uwzględnił okresy od 1.07.1974 roku do 31.08.1979 roku i od 16.04.1981 roku do 24.07.1990 roku. Z trzyletniego okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu do stażu pracy w warunkach szczególnych jedynie okres od 26.04.1978 roku do 31.08.1979 roku.

(dowód: dokumentacja plik III akt ZUS; akta osobowe k. 11 akt sprawy)

Odwołujący F. K. (1) w dniu 01 lipca 1974r. zatrudniony został w Państwowym Ośrodku (...) w W. obecnie H.K. Produkcyjny Ośrodek (...) spółka z o.o. w K. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku tokarza. Stosunek pracy rozwiązany został w dniu 31 lipca 1999r. Od początku zatrudnienia do dnia 24 lipca 1990r. wymieniony wykonywał pracę w szczególnych warunkach tj. pracę w żeliwie – wybijanie, czyszczenie i wykańczanie odlewów.

(dowód: świadectwo pracy z dnia 31.07.1999r. plik II akt ZUS, świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych plik III akt ZUS, akta osobowe k.11 akt sprawy)

W okresie od 26 kwietnia 1978r. do 15 kwietnia 1981r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową w Marynarce Wojennej na jednostkach pływających (...) jako montażysta okrętów nawodnych i podwodnych. Po odbyciu służby wojskowej i powrocie do pracy wnioskodawca wykonywał dokładnie taką samą pracę na tym samym stanowisku, pracę w szczególnych warunkach. Od dnia 25 lipca 1990r. do 31.03.1991r. F. K. (1) przebywał na urlopie bezpłatnym. W tym czasie od 26.07.1990r. do 08.03.1991r. pracował za granicą również w charakterze tokarza.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Powyższy stan faktyczny Sąd rozpoznający niniejszą sprawę ustalił na podstawie dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy, w tym świadectwa pracy i świadectwa wykonywania przez skarżącego pracy w warunkach szczególnych, które to dokumenty były prowadzone przez pracodawcę w przepisanej formie, a ich treść była jasna, a także na podstawie wyjaśnień samego odwołującego. Treść tej dokumentacji w powiązaniu z wyjaśnieniami wnioskodawcy umożliwiła Sądowi Okręgowemu ustalenie, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w

W. obecnie (...). Produkcyjny Ośrodek (...) spółka z o.o. w S. wykonywał pracę w szczególnych warunkach tj. pracę w zeliwie – wybijanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów.

W tym czasie także w okresie od 26 kwietnia 1978r. do 15 kwietnia 1981r. od roku odbywał zasadniczą służbę wojskową.

W toku postępowania przed organem rentowym oraz późniejszego postępowania sądowego sporna była jedynie kwestia czy okres odbywania zasadniczej służby wojskowej wnioskodawcy roku winien być zaliczony w całości do stażu pracy w szczególnych warunkach, czy jedynie nieznaczna część tego okresu przypadająca przed dniem 1.09.1979 roku tj. od 26 kwietnia 1978 roku do 31.08.1979 roku. Organ rentowy uznał bowiem, że zaliczeniu do stażu pracy w szczególnych warunkach podlega okres zasadniczej służby wojskowej przypadający do 31.08.1979 roku.

Stanowisko to jest błędne i pozostaje w sprzeczności zarówno z treścią art. 108 jak i z późniejszą treścią art. 120 ustawy z 21.11.1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. nr 44, poz. 220 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w okresie pełnienia przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej (od 26.04.1978 roku do 15.04.1981 roku). Zgodnie z treścią przepisu art. 108 czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby.

Przepis ten nie dawał podstaw do niezaliczenia całego okresu zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach. Zakład Ubezpieczeń Społecznych powołując się na uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 16.10.2013 roku, sygn.: II UZP 6/13 (OSNP 2014, nr 3, poz. 42) zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w szczególnych warunkach okres odbywania zasadniczej służby wojskowej przypadający przed dniem 1.09.1979 roku, a mianowicie od 26 kwietnia 1978 roku do 31.08.1979 roku. Jednocześnie wyłączył ze stażu pracy w szczególnych warunkach okres tej służby od 1.09.1979 roku do 15.04.1981 roku.

Odnosząc się do istoty sporu przypomnieć należy, że zgodnie z przepisem art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym przysługuje ubezpieczonym urodzonym po 31.12.1948 roku, po osiągnięciu przez nich wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40 ustawy emerytalno - rentowej (55 lat dla kobiet oraz 60 lat dla mężczyzn), o ile przed 1.01.1999 roku spełnili przesłanki stażowe t.j. wykazali łączny staż ubezpieczenia wynoszący odpowiednio dla mężczyzn co najmniej 25 lat, a dla kobiet 20 lat, w tym co najmniej 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych (wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku), oraz którzy nie przystąpili do Otwartego Funduszu Emerytalnego. Z przytoczonych przesłanek sporną była wyłącznie okoliczność dotycząca posiadania odpowiedniego stażu pracy w warunkach szczególnych. W niniejszej sprawie bezsporne było, że wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy określoną w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.05.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze – Wykaz A dział III pozycja 23 – wybijanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów.

W związku z rozbieżnym orzecznictwem co do kwestii związanej z możliwością zaliczenia okresu służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach, Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z 16.10.2013 roku, sygn.: II UZP 6/13 (OSNP 2014/3/42) przesądził, iż czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z 21.11.1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do 31.12.1974 roku) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w tym przedmiocie nie może być uznane za prawidłowe. Uważna analiza treści uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 16.10.2013 roku, II UZP 6/13 (OSNP 2014, nr 3, poz. 42) nie daje podstaw do przyjęcia, że datą graniczną zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach jest wskazana przez organ rentowy data graniczna tj. 31.08.1979 roku. Wskazana wyżej data nie wynika bowiem z uzasadnienia cytowanej uchwały, która, co prawda odnosi do okresu przypadającego do 31.12.1974 roku, jednak należy mieć na uwadze, że wskazany w niej zakres czasowy wynika

jedynie ze stanu faktycznego ustalonego w sprawie, w której uchwała ta została podjęta (zasadnicza służba wojskowa odbyta od 23.04.1971 roku do 1.05.1973 roku). W uzasadnieniu powyższej uchwały Sąd Najwyższy wskazał na zasady konstytucyjne uzasadniające i usprawiedliwiające traktowanie okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej (art. 2, art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP) jako zatrudnienia dla ustalenia warunków do emerytury wynikającej z art. 32 ustawy emerytalno - rentowej. Wskazał również na obowiązek obywatela polskiego obrony ojczyzny, stwierdzając nadto, że z Konstytucji wynika zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny. Jeśli zatem zostały spełnione przez pracownika wskazane wyżej warunki powrotu do poprzedniego zatrudnienia zostaje zachowana tzw. ciągłość pracy. Czas pełnienia zasadniczej służby wojskowej jest wtedy okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby.

Jeżeli chodzi o okres pełnienia zasadniczej służby wojskowej po 31.12.1974 roku nadal zaliczenie jego do stażu pracy w szczególnych warunkach odbywa się na podstawie powołanego wyżej art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, który uległ wprawdzie zmianie od 1.01.1975 roku, jednak nie na tyle istotnej, radykalnej, żeby stwierdzić, że zasadnicza służba wojskowa nie podlega już od tej daty zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Najwyższego z 11.02.2014 roku, II UK 293/13). Zmiana art. 108 cyt. ustawy z 21.11.1967 roku z dniem 1.01.1975 roku wynikała z wejścia w życie Kodeksu pracy (została dokonana na podstawie art. X ust. 2 pkt c ustawy z 26.06.1974 roku - przepisy wprowadzające Kodeks pracy - Dz.U. Nr 24, poz. 142 ze zm.). Zmiana art. 108 ustawy z 1967 roku nie wprowadziła wówczas w nim radykalnie nowej treści, która uzasadniałaby stwierdzenie, że zasadnicza służba wojskowa nie podlega już zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach. Przepis art. 108 ust. 1 dalej stanowił, że czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Nadal więc ustawodawca potwierdzał wliczanie pracownikowi okresu służby wojskowej do zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem. W cytowanym wyroku z 11.02.2014 roku, sygn.: II UK 293/13, Sąd Najwyższy rozważając kwestię okresu służby wojskowej wnioskodawcy przypadającego po 31.12.1974 roku wskazał, że nadal znaczenie ma art. 108 ustawy z 21.11.1967 r., który uległ wprawdzie zmianie od 1.01.1975 roku, jednak nie tak istotnej, aby powiedzieć, że nastąpiło przełamanie i ustawodawca chciał z tą datą znieść uprawnienie żołnierzy zasadniczej służby wojskowej do zaliczenia jej do okresu zatrudnienia uprawniającego do wcześniejszej emerytury, jako okres pracy w szczególnych warunkach.

Kolejna zmiana w ustawie z 21.11.1967 roku nastąpiła dopiero na podstawie ustawy z 28.06.1979 roku o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 15, poz. 97). Przepisy art. 106-108 ustawy z 21.11.1967 roku otrzymały wówczas nowe brzmienie. W art. 107 ust. 1 stwierdzono, że "Pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych". W tekście jednolitym cyt. ustawy z 21.11.1967r.(Dz.U. z 1979r. Nr18, poz.111) regulację tę ujęto w art. 120.

Tak więc zgodnie z art. 120 ust. 1 cyt. ustawy pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Jednocześnie pracownikowi, który podjął pracę lub złożył wniosek o skierowanie do pracy po upływie trzydziestu dni od zwolnienia ze służby wojskowej, czas odbywania służby wliczał się do okresu zatrudnienia tylko w zakresie wymiaru urlopu wypoczynkowego i wysokości odprawy pośmiertnej oraz uprawnień emerytalno-rentowych (art. 120 ust. 3).

Zawarte w art. 120 ust. 1 i 3 ustawy "wliczanie" okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień emerytalno-rentowych zostało usunięte dopiero z dniem 21.10.2005 roku. Wówczas wszedł w życie art. 1 pkt 39 ustawy z 29.07.2005 roku o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej

Polskiej oraz o zmianie ustawy o służbie zastępczej (uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 16.10.2013 roku, II UZP 6/13, OSNP 2014/3/42).

W judykaturze przeważa pogląd, że do oceny określonego stanu faktycznego, w tym zrealizowanego przed wejściem w życie ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, należy stosować przepisy obowiązujące w czasie realizacji tego stanu faktycznego (wyrok Sądu Najwyższego z 20.03.2013 roku, I UK 544/12).

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny w Rzeszowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w wyroku z 25.05.2016 roku, sygn.: III AUa 55/16, uznał, że również po 31.08.1979 roku (sporna data w niniejszej sprawie), to jest po wejściu w życie ustawy z 28.06.1979 roku o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. z 1979 r. Nr 15, poz. 97 ze zm.), okres odbywania zasadniczej służby wojskowej na podstawie art. 120 ust. 1 ustawy z 21.11.1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1534 ze zm.), winien być doliczony do stażu pracy wymaganego do nabycia emerytury w obniżonym wieku. Możliwość „wliczenia” okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień emerytalno-rentowych została usunięta dopiero z 21.10.2005 roku.

Uprawnionym zatem będzie przyjęcie, że wykładnia gramatyczna art. 120 ustęp 1 cytowanej ustawy przewiduje w tym względzie, że okresy odbytej służby wojskowej traktuje się tak samo, jak wykonywanie pracy, a więc zalicza się je do stażu pracy wymaganego do nabycia emerytury również w wieku obniżonym. (tak również w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20.08.2013r. III AUa 428/13).

W niniejszej sprawie bezsporne było, że bezpośrednio przed powołaniem do odbycia zasadniczej służby wojskowej wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach oraz, że po odbyciu tej służby podjął z zachowaniem 30 dniowego terminu zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy i dalej pracował w szczególnych warunkach na tym samym stanowisku. To wszystko oznacza, że cały okres pełnienia zasadniczej służby wojskowej od 26.04.1978 roku do 15.04.1981 roku winien być zaliczony wnioskodawcy do stażu pracy w szczególnych warunkach.

Mając to wszystko na uwadze należało zaliczyć wnioskodawcy do stażu pracy w szczególnych warunkach nieuwzględniony przez organ rentowy okres odbywania zasadniczej służby wojskowej od 1.09.1979 roku do 15.04.1981 roku (1 rok, 7 miesięcy i 15 dni). Łącznie ze stażem pracy w szczególnych warunkach uznanym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w wymiarze: 14 lat, 5 miesięcy i 9 dni wnioskodawca ostatecznie udowodnił posiadanie stażu w wymiarze ponad 15 lat. Spełnił tym samym wszystkie warunki do przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku określone w art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W tym stanie rzeczy Sąd w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w wyroku.

/-/ SSO Beata Kurowska